

*Ieiunare &
abstinere à cis
bis manēre au
toritate cre
atoris quando
parum proficit.*

*Summa disci
plinæ Christi
anæ est in mi
sericordia &
pietate.
Spirituales iei
unijs & abstin
entia tempe
rant corpora
sua.*

dentes parētibus, & in præsentī vita auxilia Dei non deerunt illis, & in futuro immortalitatem habent cum gloria. Exercitium autem corporale ad modicū vtile dicit. Ieiunare enim & abstinere à cibis manente auctoritate creatoris nō multum prodest, nisi addatur huic pietas, cuius opera multorum precibus adiuvatur ad Dominum promerendum. Denique illos qui fratribus largi sunt & varijs titulis obsequentes, in vitam æternam proficere evangelicus seimo testatur, dissentientes autem ab hoc opere, in ignem æternum. Corporis autem exercitium nihil aliud quàm carnis frena sunt. Si quis ergo, quia misericordia magna res est, lubricum tamen carnis patiat, huiusmodi quid fiet sine dubio vapulabit, quia illud oportuit fieri, & hoc minime prætermitti. Si autem solum corporis habuit exercitium, perennes pœnas patietur, sicut in Evangelio Dominus repromisit. Omnis enim summa disciplina nostræ, in misericordia & pietate est. Aliud tamen exercitium corporis habent carnales, & aliud spirituales. Carnales enim sagina & dapibus nutriūt corpora sua, vt celeri motu proficiant ad perditionem. Spirituales autem ieiunijs & abstinentia temperant corpora sua, vt pigra facta circa desideria, possint digna esse futura resurrectione. Hic enim propter spem futuram castigat corpus, ille vero propter futuri desperationē fouet, curam eius agens ad tempus vt moueatur citius ad peccandum. *Tom. 5. in cap. 4. Epist. 1. ad Timoth.*

CAPVT SEXTVM De Cœlibatu.

I. Bonam esse castitatem coniugum, meliorem viduarum, optimam vero virginum.

** Rom. 14.*

Non ego quidem dissuadeo matrimoniū, sed virginitatis attexo beneficiū. * Qui infirmus est, inquit Apostolus, olera manducet. Aliud exigo,

exigo, aliud admiror. * Alligatus es vxori? noli quaerere solutionem. Solutus es ab vxore? ne quaeris vxorem. Hoc praeceptum est copulatis. De virginibus autem quid ait? * Et qui matrimonio iungit virginem suam bene facit, & qui non iungit melius facit. Illa non peccat si nubat, hæc si non nubat æterna est. Ibi remedium infirmitatis, hic gloria castitatis. Illa non reprehenditur, ista laudatur.

Et post pauca ait:

Dicit aliquis: Ergo dissuades nuptias? Ergo vero suadeo, & eos damno qui dissuadere consueverunt, ut pote qui Saræ ac Rebeccæ & Rachel ceterarumque veterum coniugia fœminarum pro documentis singularum virtutum recensere soleam. Qui enim copulam damnat, damnat & filios, & ductâ per successionum seriem, generis societatem damnat humani. Nam quemadmodum duratura in seculum ætas succedere posset ætati, nisi gratia nuptiarum procreandæ studium sobolis incitaret? Aut quomodo prædicari potest quòd immacularus Isaac ad altaria Dei victima paternæ pietatis accessit, quòd Israel humano situs in corpore Deum vidit, & religiosum populo dedit nomen, quorum originem damnat? Vnum sane licet sacrilegi homines habent, quod in his etiam à sapientissimis probetur: quòd coniugia damnando, profitentur se nasci non debuisse. Non utique dissuadeo nuptias, si fructus sacræ virginittatis enunero. Paucarum quippe hoc munus est, illud omnium. Nec potest esse virginitas nisi habeat vnde nascatur. Bona cum bonis cõparo, quo facilius quid præstet eluceat. Neque meam sententiam adfero, sed eam repeto, quã edidit Spiritus sanctus per Prophetam. Melior est, inquit, sterilitas cum virtute. *Tom. 1. lib. 1. de Virginibus.*

* Est etiã cœlesti voce probata virginitas, dominicisq; expetenda praeceptis. Quo loco magisterium diuinæ vocis imitemur. Nam cum in superioribus coniugium memorauerit non esse soluendum

* 1. Cor. 7.

* Ibidem.

Castitas coniugii non reprehenditur, virginum etiam laudatur.

Ambrosius damnat eos qui nuptias dissuadere consueverunt.

Spiritus sancti oraculo virginitas matrimonio præferatur.

* Matth. 19.

Christus non dānat sed probat nuptias, ijs tamē præfert virginitatis studia.

* 1. Cor. 7.

* *Ibidem.*

* *Prover. 27.*

Qui coniugium elegit nō reprehendat integritatē, et quō integritatem sequitur nō condēnet cōiugium.

nisi ex causa fornicationis, in posterioribus integritatis gratiam donumque contextuit, ut doceret non damnandas esse nuptias sed probandas, nuptijs tamen ipsis integritatis studia præferenda. Quis enim tam auersus à vero qui nuptias damnet? Sed quis tam alienus à ratione, qui coniugij onera non sentiat?

* Etenim mulier innupta & virgo, cogitat quæ sunt Domini, ut sit sancta corpore & spiritu. Nam quæ nupta est cogitat quæ sunt mundi, quomodo placeat: viro. Et præter has molestias quamuis nubendo non peccet, contritionem tamen carnis habebit huiusmodi. Grauis enim partus labor est, grauis creatorum & erudiendorum liberorum molestia, Quibus ante præcipit, ne quis huiusmodi auerteretur iniurijs. Multæ enim in partus laboribus constitutæ coniugio se renunciare dicunt. Multi etiam matrimonij onera nō ferentes, alieno ab vxore aueruntur affectu. Et ideo Apostolus ante præmisit: * Iunctus es vxori? noli querere solutionem. Et bene ait: Iunctus es. Quodam enim vir & vxor nexu inter se amatorio copulantur, & quibusdam inuicem sibi habentis amoris attricti sunt. Bona igitur vincula nuptiarum, sed tamen vincula: & si vincula, tamē vincula caritatis. Bonum coniugium, sed tamen à iugo tractum, & iugo mundi, ut viro potius cupiat placere, quàm Deo. Bona etiam vulnera caritatis, & osculis præferenda. * Vtiliora enim vulnera amici, quàm voluntaria oscula inimici. Denique Petrus vulneratur, Iudas osculatur. Illum oscula cōdemnant, hunc vulnera emendant. Illius osculis proditionis vulnera funduntur, istius lacrymis culpa lauatur. Itaque ut ostenderet sermo propheticus bona vulnera caritatis, Ecclesia dicit in Canticis canticorū: Quia vulnerata caritate ego sum. Nemo ergo vel qui coniugium elegit, reprehendat integritatem: vel qui integritatem sequitur condēmet coniugium. Namque huius sententiæ aduersarios interpretes damnauit iam dudum Ecclesia, eos scilicet qui audeant soluere

re copulam coniugalem. *Tom. 1. lib. 3. de Virginitibus.*

* In omni, inquit, tempore sint vestimenta tua candida. Quid candidius virginitate? quid niuidius intacti vestimento pudoris? Bona quidem castitas coniugalis, & castitas viduitatis. Munda omnis castitas, sed forte non omnis candida, aut non candida in omni tempore. Non candida, quando non habet quis sui corporis potestatem, quando ad tempus sequestratur oratio. De virginitate ergo pulcre dicitur: In omni tempore sint vestimenta tua candida, & oleum in capite tuo, vt faces tuæ semper possint lucere, nec extinguantur cum ceperit sponsus ille cœlestis venire. *Tom. 1. in exhortatione ad virgines.*

* Eccles. 9.

Bona est castitas coniugalis et vidualis, sed non candida in omni tempore.

Agrestis vtilatus est, nullam virginitatis gratiam, nullum castitatis ordinē seruare, promiscue omnia velle confundere, diuersorum gradus abrogare meritorum, & paupertatem quandam cœlestium remunerationū inducere, quasi Christo vna sit palma quæ tribuit, ac non plurimi abundant tituli præmiorum. Simulant se ista dare coniugio. Sed quæ potest esse laus coniugij vbi nulla virginitatis est gloria? Neque vero nos negamus sanctificatum à Christo esse coniugiū, diuina voce dicēte: * Erunt ambo in carne vna & in vno spiritu. Sed prius est quod nari sumus, quā quod effecti, multo quæ præstātius diuini operis mysterium, quàm humanæ fragilitatis remedium. Iure laudatur bona vxor, sed melius pia virgo præfertur dicente Apostolo: * Qui iungit virginem suam, bene facit, & qui non iungit, melius facit. Hęc enim cogitat quæ Dei sunt, illa quæ mundi. Illa coniugalibus vinculis colligata est, hæc libera vinculorum: illa sub lege, ista sub gratia. Bonum cōiugium per quod est inuenta posteritas successionis humanæ, sed melior virginitas per quam regni cœlestis hereditas acquisita, & cœlestium meritorum reperta successio. Per mulierem cura successit, per virginem salus euenit. Denique speciale donum virginitatis Christus elegit, & integritatis munus exhibuit, atque ipse præsen-

Diuersi sunt gradus meritorum.

A Christo sanctificatum est ieiunium.

* Gen. 2.

Iure laudatur bona vxor, sed melius pia virgo præfertur.

* 1. Cor. 7.

præsentauit quod elegit in matre. *Tom. 3. lib. Epist. 10. Epist. 81.*

Diuersis virtutibus diuersa Diuersis virtutibus merces diuersa proposita est. Nec aliud reprehenditur, vt aliud prædicetur, sed omnia prædicantur, vt quæ meliora sunt præferantur. Honorabile itaque coniugium, sed honorabilior integritas, nam & qui matrimonio iungit virginem suam, bene facit, & qui non iungit melius facit. *Quod igitur bonum est, non vitandum est, & quod est melius eligendum est. Tom. 1. lib. de Viduis.*

Virginitatis via sublimis et ardua est. Bona virginitatis via, sed sublimis & ardua validiores requirit. Bona etiam viduitatis, non tam difficilis vt superior, sed confragosa & aspera cautioresexigit. Bona etiam matrimonij, plana & directa longiore circuita ad castra sanctorum peruenit: ea plurimos recipit. Sunt ergo virginitatis præmia, sunt merita viduitatis, est etiam coniugali pudicitia locus. Gradus singularum sunt & incrementa virtutum. *Tom. 3. lib. Epist. 10. Epist. 82.*

Gradus sunt singularium virtutum.

II. *Virginitati Deo sacrata aquare nuptias habere sin fuisse Iouiniani, & quorundam præterea aliorum qui vitam monasticam deseruerant.*

Diabolus pudicitia est aduersarius, et luxuria magister. Iouinianus est qui cum eo virginitate acciesumma paruisaciunt administri sunt diaboli.

* 1. Cor. 15.

SYRICIUS Mediolanensi Ecclesiæ. Optarem semper Fratres carissimi dilectionis & pacis vestrae sinceritatis gaudia nunciari, ita vt vicissim discurrentibus litteris sospitatis indicio iuuaremur vestro, quia non patitur nos quietos ab incursione sua vacare hostis antiquus ab initio mendax, inimicus veritatis, æmulus hominis, quem vt deciperet, se ante decipit. Pudicitia aduersarius, luxuria magister, crudelitatibus pascitur, abstinencia puniendus odit ieiunia, ministris suis prædicantibus dum dicit esse superflua, spem non habens de futuris, Apostoli sententia repercussus dicentis: * Manducemus & bibamus, cras enim moriemur. O infelix au dacia, o deperata

speratæ mentis astutia. Tam incognitus sermo hæ-
 reticorum intra Ecclesias cancri more serpebat, vt
 occupans pectus totum hominem præcipitaret in
 mortem. Et nisi Dominus Sabaoth laqueum quem
 parauerat dirupisset, scena tanti mali & hypocrisis
 publicata multorum simplicium corda traxerat in
 ruinam: quia facile ad deteriorem partem mens hu-
 mana traducitur, malens per spatiosa volare, quàm
 arctæ viæ iter per laborem transire. Qua de re neces-
 sarium satis fuit mihi quæ hæc gesta sunt, ad vestram
 conscientiam cognoscenda mandare, ne ignoran-
 tia Sacerdotis quispiam pessimorum Ecclesiam ir-
 rumpentium sub religioso nomine contagio viola-
 ret: sicut scriptum est Domino dicente: * Multi ve-
 nient ad vos in vestimentis ouium, intus autem sunt
 lupi rapaces, à fructibus eorum cognoscetis eos. Ij
 videlicet qui quasi vtilitate Christi nosse se iactent,
 vt sub velamento pij nominis gradientes domum
 orationis ingressi, sermonem serpentinx disputati-
 onis effundant, * vt sagittent in obscuro rectos cor-
 de, atque veritatem Catholicam vertèdo ad suæ do-
 ctrinæ rabiem diabolico more traducât, atque oui-
 um simplicitatem defraudent. Et quidem multarum
 hæresium malignitatem ab Apostolis nûc vsque di-
 dicimus, & experti abrogauimus: sed numquam ta-
 les canes Ecclesiæ mysteriû latratibus fatigauerunt,
 quales nunc subito hostes fidei erumpentes doctri-
 na perfidix polluta, cuius sint discipuli, verborum
 fructibus prodiderunt. Nam cum alij heretici singu-
 la sibi genera quæstionum male intelligendo propo-
 fuerint conuellere atque concerperere de diuinis in-
 stitutionibus: * isti non habentes vestem nuptialem,
 sauciantes Catholicos, noui & veteris testamèti (vt
 dixi) continentiam peruertentes, illecebroso atque
 ficto sermone aliquot Christianos cœperût iam va-
 stare, atque suæ dementiæ sociare, intra se continen-
 tes nequitix suæ virus. Verum illecti blasphemias su-
 as conscriptione temeraria publice prodiderunt, &

*Ad hæreticos
 multitrãsent,
 quod ij, viam,
 quæ ad cælum
 ducit, latã faci-
 ciant.*

* Matth. 7.

* Psal. 10.

* Matth. 22.

Nuptias Catholicæ veneratur, maiori tamen honorificètia dignatur virginitatem.

desperatae mentis furore conciti passim in furorera gentilium publice à fidelibus Christianis viris genere optimis, religione præclaris ad meâ humilitatem subito scriptura honorifica videntur esse delati, vt sacerdotali iudicio detecta diuinæ legi cõtraria spiritali sententia deleantur. Nos sane nuptias non aspernâter accipimus quibus velamine intersumus, sed virginum nuptias Deo deuotas maiore honorificentia veneramus. Facto igitur presbyterio constitit doctrinæ nostræ, id est, Christianæ legi esse contraria. Vnde Apostoli secuti præceptum quia aliter quàm quod accepimus annunciabant, omnium nostrum tam presbyterorum & diaconorum quàm totius etiam cleri vna scitata fuit sententia, vt Iouinianus cõ socijs ab Ecclesia damnatur.

Iouinianus cõ socijs ab Ecclesia damnatur.

Domino dilectissimo fratri Syricio Papæ, Ambrosius Episcopus, Bassianus Episcopus, & ceteri. Recognouimus litteris sanctitatis tuę boni pastoris excubias, qui fideliter cõmissam tibi ianuam serues, & pia sollicitudine Christi ouile custodias, dignus quem oues Domini audiant & sequantur, & ideo quia nostri ouiculas Christi, lupos facile deprehendes, & occures quasi prouidus Pastor, ne isti moribus perfidiæ suæ feralique vlulatu dominicum ouile dispergant. Laudamus hoc domine Frater, nobis dilectissime, & toto concelebramus affectu. Nec miramur si luporum rabie grex Domini perhorruit, in quibus Christi vocem non recognouit. Agrestis enim vlulatus est, nullam virginitatis gratiam, nullum castitatis ordinem seruare, promiscue omnia velle confundere, diuersorum gradus abrogare meritõrũ, & paupertatem quandam cœlestium remunerationum inducere, quasi Christo vna sit palma quam tribuit, ac

Agrestis est vlulatus nullâ esse virginitatis gratiam.

non plurimi abundant tituli præmiorum. Simulant se ita donare coniugio. sed que potest esse laus coniugij, ubi nulla virginitatis est gloria? Et paucis interiectis ita epistolam concludit: Scias itaque Iouinianum, Auxentium, Germinatorem, Felicem, Protinum, Genialem, Martianum, Ianuarium & Ingeniosum, quos sanctitas tua damnauit, apud nos quoque secundum iudicium tuum damnatos. Tom 3. lib. Epist. 10. Epist. 81.

Nulla esse potest laus coniugij, ubi nulla est virginitatis gloria.

Audio venisse ad vos Sarmationem & Barbatianum vaniloquos homines, qui dicunt nullum esse abstinentiæ meritum, nullum frugalitatis, nullam virginitatis gratiam, pari omnes æstimari pretio, delirare eos qui ieiunijs castigant carnem suam, vt menti subditam faciant. Quod numquam fecisser, numquam scripssisset ad instruendum alios Paullus Apotolus, si deliramentum putasset. Gloriatu itaque dicens: *Sed castigo corpus meum, & seruituti redigo, ne alijs prædicans ipse reprobis inueniar. Ergo qui non castigant corpus suum, & volunt prædicare alijs, ipsi reprobi habeantur. An quicquam tam reprobum, quàm quod ad luxuriam, ad corruptelam, ad lasciuiam prouocat, quàm incitamentum libidinis, incontinentiæ fomes, incendium cupiditatis? Quæ istos Epicureos noua schola misit, non philosophorum, vt ipsi aiunt, sed imperitorum, qui voluptatem prædicant, delicias suadeant, castimoniam nullius esse dicant utilitatis? Fuerunt nobiscum, sed non fuerunt ex nobis. Neque enim pudet dicere quod dicit * Euangelista Ioannes. Sed hic positi primo ieiunabant, intra monasterium continebantur: nullus erat luxuriæ locus, interdicta ludibriosa dispensationis licentia. Hoc delicati nõ potuerunt ferre. Abierunt, deinde volentes redire non sunt recepti. Pleraque enim audieram quæ deberent caueri. Monueram, nihil profeceram. Effruescentes itaque disseminare talia cœperunt, quibus incētores essent vitiorum omnium. Miserabiles, perdidērunt utique quod ieiunauerunt.

* 1. Cor. 9.

Inter Christianos Epicurei sunt qui nullum meritum esse credunt.

* 1. Ioan. 2.

inuauerunt. Perdiderunt quòd se aliquo continuerunt tempore. Nunc itaque diabolico studio inuidet aliorum operibus bonis, quorum ipsi fructu excederunt. Quæ virgo audiat nullum præmium esse integritatis, & non ingemiscat, (Abstinet enim vt facile credat) certe vt non studia deponat, & intentionem suæ mentis inflectat? Quæ vidua quum conceperit nullum esse fructum viduitatis, malit seruare fidem coniugij, & in tristibus degere, quàm latioribus se credere? Quæ coniugij districta vinculo, si audiat quòd nullus honos castitatis sit, non possit incuriositate tentari corporis aut mentis facilitate? *Tom. 3. lib. Epist. 10. Epist. 82.*

III. *Castitatem donum esse Dei, quod tamen recte petenti numquam denegetur.*

Dicentibus Apostolis, quia si ita est causa viri, vt non liceat illi uxorem dimittere, nisi ex sola causa fornicationis, non expedit nubere, respondit * *Matth. 19.* Dominus; * Non omnes capiunt verbum istud, sed illi soli continentes esse potestatem infirmitas, vt omnibus pateat: sed illis solis sunt, quibus diuina gratia concessa, vt castrare se possint, quo regnũ cœlorum adipiscantur. *Tom. 1. in exhortatione ad virgines.*

Deus gratiam petentibus nunquam deesse solet. Sed vnusquisque proprium donum habet à Deo, alius quidem sic, alius vero sic.] Hoc est vnusquisque iuxta votum suum donum Dei habet, vt si velit, ipsius nutu Dei possibilitatẽ consequatur. Ideo non debet quis cõstringi, ne à licito prohibitus, illicita admittat, sed ipse sibi eligat quid sequatur. Dico autem non nuptis & viduis, bonum est illis si sic permaneant, sicut & ego.] Postquam dixit vnusquemque proprium donum habere à Deo, ostendit in qua remelius est esse propensorem, quia in eo adiuuatur quis quod videtur auiditate mētis appetere. Quòd si se non continent, nubant.] Illos vult cõtendere vt

In eo quisque adiuuatur quod videtur mētis auiditate appetere.

se con-

se contineant. Quod si impulsu carnis perseverare se viderint non posse, quia nec sunt præiores in eo ipso ut adiuentur à Deo: (Illum enim Deus iuvat, quem videt tota virtute contendere) nubant itaque si vident. Forte enim poterunt hoc postea adipisci. Digesto enim impedimento reparat se voluntas robustiore virtute. *Tom. 5. in cap. 7. Epist. 1 ad Corinth.*

I III. Continentiam recte promitti ac voveri Deo, illudque votum fideliter servandum esse.

Accusati sumus: & nisi fallor, accusatores nostri plerique de vobis sunt. Horum ego affectus redarguere malo, quam personas prodere. Criminis autem invidia hæc est, quia suadeo castitatem. Qui hoc non libèter accipit, ipse se prodit. Virginitatem, inquit, doces & persuades plurimis. Vtinam convincer, vtinam tanti criminis probaretur effectus. Non vererer invidiam, si efficaciam recognoscerem. Atque vtinam me exèplis potius argueretis quam sermonibus caderetis. Sed vereor ne prævaricatores mihi apposuisse videar, qui me alienis commendent laudibus. Initiatas, inquit, sacris mysterijs, & consecratas integritati puellas nubere prohibes. Vtinam potuisssem reuocare nupturas. Vtinam possem flammæ meum nuptiale pio integritatis velamine mutare. An indignum videtur, ut sacratæ virgines à sacrosanctis altaribus non abducantur ad nuptias? Et quibus licet sponsum eligere, non licet Deum præferre? In me ergo facti conditio mutatur, ut pro opprobrio mihi cedat quod semper spectavit ad gratiam Sacerdotû, iacere semina integritatis, & virginitatis studia prouocare. Quæro enim utrum quasi improbum hoc, an quasi novum, an quasi inutile reprehèdatur? Si quasi improbum, improba ergo sunt vota omnium, improba vita est Angelorum, quam gratia resurrectionis imitatur. Qui enim non nubunt neque nubentur, erunt sicut Angeli in cælo: qui hoc utique re-

Ad voverendam castitatem Ambrosius virgines incitavit.

Virgines Deo consecratæ nubere non debent.

Christus sponsus virginum.

Si improbi castitatem voverent, improbæ sunt vita Angelorum.

prehendit, resurrectionis vota condemnat. Itaque improbum videri non potest, quod hominibus pro premio constitutum est. Nec potest eius rei species displicere, cuius veritas & in fructu est & in voto. Sed esto, non sit improbum, numquid nouum est? Nos enim noua omnia quæ Christus non docuit, iure damnamus, quia fidelibus via Christus est. Si igitur Christus non docuit, quod docemus, etiam nos id detestabile iudicamus. Discutiamus ergo utrū Christus integritatem docuerit an repudiandam putauerit: * Et sunt, inquit, stadones, qui seiplos castrauerunt propter regnum cælorum. Est ergo præclara militia quæ regno cælorum militat. Itaque iam tunc Dominus docuit, esse debere intemerata studia castitatis. *Tom. 1. lib. 3. de Virginibus.*

Christus integritatem docuit.

* *Matth. 19.*

* *Psal. 118.*

Nupta non potest dicere, Portio mea Dominus.

Ideoque dicite vos Christo, confitemini ei, ut dicatis: * Portio mea Dominus. Non potest hoc nupta dicere sed innupta. Nupta enim quærit viro suo, innupta autem Christo placere. Illa mundi, hæc Christi possessio est. Christi possessio Leuita est, qui nihil sibi de terris vindicat. Qui quærit uxorem, non potest dicere: Portio mea Dominus. Sit ergo vobis virgines portio Dominus, Dominus qui sterilem & parientem facit. Vtramque facit, sed altera in tristitia parit, altera in sterilitate lætatur. Cui dicitur: * Lætare sterilis quæ non paris, erumpe & exclama quæ non parturis. Habet filios sine partus dolore. Vnde & dicitur de Ecclesia: Quis audiuit si parturuit terra vno die, & gens nata est simul? Vno autem die terra non parturit, sed parit gratia. Venit paschæ dies, in toto orbe baptismi sacramenta celebrantur, velantur sacrae virgines. Vno ergo die sine aliquo dolore multos filios & filias solet parturire Ecclesia. Ideoque pulcre dicitur, Et gens nata est simul, de populo consecrato.

* *Esa. 54.*

Sequitur mox:

Attrahite filia sapientiam in interiora vestri cordis promptuaria, quoniam ea est omni auro argenteoque

In die pasche velatur sacrae virgines.

que pretiosior, quam mors nescit, * quia non mortui * *Psal. 113.*
 laudant Dominum sed viuentes. Et vos igitur ut vi-
 uatis, laudate Dominum, & laudate eum diebus ac
 noctibus. Laudabitis autem, si ab eo nulla vos auer-
 tat cupiditas matrimonij & cura mundi, quoniam *Matrimonij*
 quæ coniugium fortiuntur, sollicitantur mundi hu- *nos à contem-*
 ius negotijs. Considerate filia quid vobis debeatis *platione cœle-*
 parentum. Aperuimus ad Deum os nostrum, votum *stium rerum*
 est voluntas parentum. Nos orauimus, vos soluite. *auocat.*

Quanta vis sit in votis parentum, * Iepte Galaaditæ Parentes *sapo*
 filia vos debet docere, quæ ne frustraretur oblatio- *destinat libe-*
 nem patriam, etiam mortem suâ obtulit. Nam cum *vos virginita-*
 ille sollicitus de belli periculo vouisset, si prosperior *ti ante quàm*
 pugnae euentus foret, id quod regredienti domum *nascantur.*
 suam primo sibi occurreret, Deo se immolaturum: * *Iud. 11.*

vbi victoria potius est, occurrit filia læta præ ceteris
 gaudio victoriæ, & pietatis officio. Ingemuit pa-
 ter non affectus immemor, sed memor voti. Quæsi-
 uit causam filia, respōdit ille quid Domino promi-
 sisset. Tum illa hortata est, ut promissum Deo munus
 impleret. Itaque incautam patris oblationem san-
 guine suo soluit. Hæc vobis filia sunt communia. Tu
 autem fili quem mihi verus Helcana, id est, Dei de-
 dit possessio, postularus meus, petitus meus. (Inde
 etiam Samuel nomen accepit.) Tu inquam impetra-
 tus meus & votiuus meus, qui quomodo in vterum
 meum veneris nescio, (Iam enim desperaueram so-
 bolem sexus virilis) quem mihi vota mea, nō aliqua
 solemnis cœtus secreta formarunt. Tu inquam fili
 agnosce à quo donatus sis mihi. Ille tua ora plasma-
 uit, ille tua membra distinxit, ille mea orata suscepit,
 cuius templo, cuius obsequio te ante quàm nascere-
 ris sacraui. Non parentibus, non tibi, sed Deo natus
 es, cuius ante quàm de vulua matris exires esse cœpi-
 sti. Et omnes quidem illius sumus, sed tamē tu speci-
 aliter promissus Domino tu redderis, quia scriptum
 est: * Vouete & reddite Domino Deo vestro. Ego * *Psal. 75.*
 misera, ego indigna, & tamen quasi Anna promisi,

*Exemplū An-
ne matris Sa-
muelis mulie-
res Christia-
ne imitantur.*

* 1. Reg. 2.

vt omnibus vitæ tuæ diebus ac noctibus à conspectu Domini nõ recedas. Ego promisi, tu exsequere. Dominus sibi hostiæ suę munus implebit. Hęc & alia pia mater, quæ postquam congruentem filiorum vidit affectum, abiactatum suum vberibus gratiæ spiritualis in replum Domini deducens conuersa ad preces: * Confirmatum est, inquit, cor meum in Domino. Dilatarum est os meum super inimicos meos, lector in salutari tuo: quoniã non est sanctus alius quomodo Dominus, & non est iustus quomodo Deus noster, & non est sanctus præter te. Ista igitur ad filios mater dicit, quæ simul & viduitatis in se, & integritatis in liberis titulos in domũ suam intulit quasi quosdam femineos principatus. Egregia sane femina, quę sibi nihil reliquit, totum quod habuit, Deo obtulit. Cuius vita institutio disciplinæ est, & quædam formula castitatis proposito, & meliore magisterio. Exemplū enim viduitatis, & virginitatis magisterium est. Procedit in Ecclesiã filiarum virginum septa comitatu, domesticum decus inuehens, & inuenit in Ecclesia quod suum dicat, filium sacrarum lectionum oracula personantem, vt videantur sibi sorores domi discere, cum frater auditur. Mater quoque ad imitationem cœlestis exempli gaudet se proficere de filio, & omnia legentis verba pio mandata affectu & sedulo corde conseruat. Sed quamuis nil maternis defuerit horrationibus, ego quoque vos filię vel paucis alloquar: Querite Dominum Iesum qui nos monet vt * quæramus regnum Dei, & ecce omnia, inquit, suppetent vobis. Sed malo ego vos ante meritum deferre & sic exigere mercedem. bona merces, sed diuinior dispensator mercedis, & auctor muneris. In regno merces, in Christo remunerandi potestas. Tom. 1. in exhortatione ad virgines.

*Occupationes
eorũ qui Deo
consecrati sũt*

* Matth. 5.

*Graue crimen
est vouere &
non reddere.*

* Eccles. 5.

Baptismum Ioannis vnde est, de cœlo au ex hominibus? Quam grauia vincula, promittere Deo, & non soluere. * Melius est, inquit, non vouere, quam vouere & non reddere. Maior est contractus fidei, quam

quàm pecunia. Redde promissum dum in hoc corpore es, prius quàm veniat exactor, & mittat te in carcerem. * Amen dico tibi, non exies inde, donec * *Matth. 5.* reddas nouissimum quadrantem. *Tom. 5. lib. 9. Comment. in cap. 20. Luca.*

V. Castitatem Deo vouere, consilij atque supererogationis esse opus.

BEne Apostolus dixit: * De virginibus autē præceptum Domini non habeo, consilium autem do. Etenim præceptum in subditos fertur, consilium amicis datur. Vbi præceptum est, ibi lex est: vbi consilium, ibi gratia est. Præceptum vt ad naturam reuocet, consilium vt ad gratiam prouocet. Et ideo lex Iudæis lata est, gratia autem electioribus reseruata est. Lex vt à naturæ finibus culpæ studio demeantes, ad naturæ obseruantiam pœnæ terrore reuocaret: Gratia autem vt electos tum studio bonorum, tum propositis etiam præmijs prouocaret. Et vt intelligas distantiam præcepti atque consilij, illum recorderis cui in * Euangelio ante præscribitur, ne homicidium faciat, ne adulteriū admittat, ne falsum testimonium dicat. Præceptum etenim ibi est, vbi est pœna peccati. At vero cum se præcepta legis memorasset implese, consilium ei datur vt vendat omnia, & sequatur Dominum. Hęc enim non præcepto imperantur, sed pro consilio deferuntur. Duplex namque forma mādati est, vna præceptiua, altera voluntaria. Vnde & Dominus in alia dicit: Non occides, vbi præcipit. In alia: Si vis perfectus esse, vende omnia tua. Ergo hic liber est à præcepto, cuius deseruit arbitrio. Itaque qui præceptū impleuerint, possunt dicere: * Serui inutiles sumus, quod debuimus facere fecimus. Hoc virgo non dicit. Non dicit ille, qui bona sua vendidit, sed quasi reposita expectat præmia, sicut sanctus Apostolus ait: * Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, Quid ergo nobis erit? Non enim quasi inutilis seruus, quod debuit fa-

Distantia præcepti et consilij
* *Matth. 19.*

* *Luca 17.*
Vouere virgin-
nitatē, et pau-
peratē consilij
et supereroga-
tionis opus est.
* *Matth. 19.*

cere fecisse se dixit, sed quasi utilis Domino, qui commissa sibi talenta quæstus multiplicauit vsuris, mercedem fidei atque virtutis, bene sibi conscius meritorum quæ securus expectat. Et ideo ei cum ceteris dicitur: Vos qui securi estis me, in regeneratione cum sederit Filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis & ipsi super duodecim sedes, iudicantes duodecim tribus Israël. At vero illi qui talenta seruauerunt, & si præmia, minora tamen præmia pollicetur, dicens: * Quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam. Fides igitur ex debito, misericordia in præmio. Qui bene credit, ut ei credatur emeruit. Qui bene contulit, quoniam suum non quæstuit, quod cæleste est impetrauit. Ideo ergo præceptum non datur, consilium datur. Tom. I. Lib. de Viduis.

* Matth. 25.

*VI. Cælibatus & castitatis seruanda atque
uouenda, Ambrosium sedulum esse
se suasorem.*

Dicet aliquis: Tu nobis quotidie virginum canis laudes: quid faciam qui eadem quotidie cantito & proficio nihil? Sed non mea culpa. Denique de Placentino sacrandæ virginis ueniunt, de Bononiensi ueniunt, de Mauritania ueniunt, ut hic uentur, magnam rem uideris: hic tracto & alibi persuadear. Si ita est, alibi tractemus, ut uobis persuadamus. Quid? quod etiã qui me non audiunt sequuntur, qui audiunt non sequuntur? Nam plerasque uirgines cognoui uelle, & prohiberi etiã prodire à matribus, & quod est grauius, uisus, cum quibus mihi hic sermo est. Nempe si hominem amarent filia uelut, per legem possent eligere quem uellent. Quibus igitur hominem eligere licet, Deum non licet? Conuertimini quàm dulcis pudicitia fructus sit, qui Barbaricis quoque inoleuit affectibus. Ex ultimis infra ultraque Mauritanie partibus deductæ uirgines hic sacrari gestiunt, & cum sint omnes familiae in uinculis, pudicitia tamen nescit esse captiua. Profitetur regnum

*Ambrosius quomodo
indie canit uirginum
laudes.
Virgines magno numero
Bononia, Placentia, & ex
ultimis partibus Mauritanie
Mediolanum confluunt
ut à B. Ambrosio sacrum uelamen accipiant.*

regnum æternitatis, quæ moeret iniuriam seruitutis. Nam quid de Bononiensibus virginibus loquar, sæcundo pudoris agmine, quæ mundanis se delictijs abdicantes sacrarium virginitatis incolunt sine contubernali sexu, contubernali pudore prouectæ ad vicenarium numerum, & centenarium fructum, relictoque parentum hospitio tendunt in tabernaculis Christi indefessæ milites castitatis? Nunc canticis spiritualibus personant, nunc victum operibus exercent. Liberalitatis quoque subsidium manum quærunt. Quod si inuestigandæ virginitatis inoleuerit odor, (namque præ ceteris speculandi venatum pudoris explorant,) totis curarum veltigijs prædam latentem vsque ad ipsa cubilia persequuntur: aut si liberior alicuius volatus affulserit, totis omnes videas assurgere alis, cõcrepare pennis, emicare plausu, vt casto pudicitiaë choro cingant volantẽ, donec albenti delectata comitatu in plagas pudoris & indaginem castitatis, domus patriæque oblita, succedat. Bonum itaque si virgini studia parætum quasi flabra pudoris aspirent. Sed illud gloriosius, si tenere ignis ætatis, etiam sine veteribus nutrimentis spõre se rapiat in fomitem castitatis. Dotem negabunt parètes: sed habes diuitem sponsum, cuius contenta thesauro patriæ successions emolumenta non quæras. Quanto dotalibus præstat compendijs causta paupertas: & tamen quã audistis aliquando propter studium integritatis legitimæ factam successions extorrem? Contradicunt parentes. Sed volunt vinci. Resistit primo, qui credere timent. Indignantur frequenter, vt discas vincere: abdicationem minantur vt tentet, si potes damna seculi non timere. Quæ sitis blandiuntur illecebris, vt videant si variarum mollire te nõ queat blanditia voluptatum. Exerces virgo dum cogeris. Et hæc tibi prima certamina, anxia parentum vota proponunt. Vince prius puella pietatem. Si vincis domum, vincis & seculum. Sed esto, maneant vos damna patrimonij. Nonne cadauca

*Virgines Deo
consecrate di-
uitem habent
sponsum.*

*Prima certam
mina virginum.*

caducarum & fragilium dispendium facultatum, futura cœlestibus credimus, * nemo est qui reliquerit domum aut parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios propter regnum Dei, & non recipiat septies tantum in hoc tempore, in seculo autem venturo vitam æternam possidebit. Crede fidem tuam Deo, quæ hominibus pecuniam credis, fœnerare Christo. Bonus depositæ spei custos, multiplicatis fidei tuæ talætum soluit vsuis. Non fallit veritas, non circumscribit iustitia, non decipit virtus. *Tom. 1. lib. 1. de Virginibus.*

Accusati sumus, & nisi fallor, acculatores nostri plerique de vobis sunt. Horum ego affectus redarguere malo, quàm personas proderè. Criminis autem inuidia hæc est, quia suadeo castitatem. Qui hoc non libenter accipit, ipse se prodit. Virginitatem, inquit, doces, & persuades plurimis. Vtinã cõuinceret, vtinam tanti criminis probaretur effectus. Non vereretur inuidiam, si efficaciam recognoscerem. Atque vtinam me exemplis potius argueretis quàm sermonibus cæderetis. Sed vereor ne præuicariatores mihi apposuisse videar, qui me alienis commendent laudibus. Inicitatas, inquit, sacris mysterijs, & consecratas integritati puellas nubere prohibes. Vtinam potuissem reuocare nupturas. *Tom. 1. lib. 3. de Virginibus.*

V II. Voto castitatis obstrictos, si matrimonium contrahant, in salutis suæ extremo discrimine versari.

Illicitas nuptias prohibet Ambrosius exemplo Ioannis Baptistæ.

QVo in negotio etiam nos vocamur in culpam. Quam tandem? Quia nuptias prohibuimus illicitas. Vocent ergo in eandem culpam etiam Ioannem Baptistam. Et cum aliud nihil forte et habeamus quod probetur in nobis, hoc solum condemnetur in nobis, quod probatũ est in Propheta. An erubescendum protulimus auctorem? Quam vero causam aliam habuit ille martyrij, repetitè animo. Causa illius passionis certe hæc fuit: * Non licet, inquit, tibi

* Luca 18.

Virginitatem docet & persuadet plurimis Ambrosius.

Puellis integritati consecratis non licet nubere.

Illicitas nuptias prohibet Ambrosius exemplo Ioannis Baptistæ.

* Matth. 14.

eam vxorem habere. Si hoc de vxore hominis, quanto magis de virgine cōsecrata? Si hoc dictum est re-
 gi, quanto magis dicendum est priuatis? Gratias itaque diuinitati quòd hīc nullus Herodes, atque vti-
 nam nulla Herodias. Non licuit ergo pro virginitate sermonem dicere? Et cur scriptum est: *Iudicate pupillo, & iustificare viduam? Et cur scriptum est:
 * Patris orphanorum & iudicis viduarum? Ergo castimonie & integritati deditas deseremus, aut etiam
 condemnabimus? At certe ipsi gentilibus inter aras & focos venerabilis solet esse virginitas, & in quibus
 nulla meritorum est pietas, nulla mentis integritas, in ijs tamen carnis virginitas predicatur. A prophanis
 igitur cæremonijs virgines nemo prohibebit, ab Ecclesia Dei virginitas arcebitur? Illic coguntur
 quod non docentur, hīc interdicitur quod non licet non doceri. Illic præmijs reuocantur à nuptijs, hīc
 ad nuptias coarctabuntur iniurijs? Illic violentia fit vt capiantur, hīc fiet violentia ne profiteatur? Et potest
 esse patientia Sacerdotum, vt non vel morte oblata, si ita necesse est, virginitatis sacrificium vindicetur?
Tom. 1. lib. 3. de Virginibus.

Si Herodi non licuit habere vxorem fratris, nunquā licet virginitatem hominibus sponsam Dei.

*Psal. 81.
 *Psal. 67.

Virginitas etiā gentilibus est venerabilis.

Non es memorata diei sanctæ dominicæ resurrectionis, in quo diuino altari te obtulisti velandam? In tanto itaque solemnī conuentu Ecclesiæ Dei, inter lumina illa splendida, inter candidatos regni celestis quasi regina regi nuptura processeras. Non es memorata qualis allocutio facta est illa die ad te:
 *Aspice filia & intueri, & obliuiscere populum tuū & domum patris tui, & concupiscet rex decorem tuum, quia ipse est Dominus Deus tuus? Aspice ergo
 quantus ad sponsi tui & Domini nuptias conuenerit populus. Seruare te oportuit fidem quam sub tantis testibus pollicita es, semper cogitare cui virginitatem sponsonderis. Facilius te oportuit sanguinē cum spiritu fundere, quàm perdere castitatem tuam. His tunc in illo die cōsecrationis tui dictis, & multis supra castitatem tuam præconijs, sacro velamine tecta
 es,

*Psal. 44.

Virginitas semper cogitandū cui se deuouit.

es, vbi omnis populus dotem tuam subscribens, non a tramento sed spiritu, pariter clamauit, amen. Vincor lacrymis cum hæc recordor, compungor stimulis cum hæc exempla considero. Nam si inter decem testes confectis sponsalijs, nuptijs cõsummatis, quæuis viro fæmina coniuncta mortali non sine magno periculo perpetrat a luterium, quid putes fore si inter innumerabiles testes Ecclesiæ, coram Angelis, exercitibus cœli facta copula spiritalis per adulterium soluitur? Nescio an possit ei digna mors aut pœna cogitari. Dicit aliquis: * Melius est ergo nubere

* 1. Cor. 7.

quàm vri. Hoc dictum ad non pollicitam pertinet, ad nondum velatam. Ceterum quæ se sponspondit Christo & sanctum velamen accepit, iam nuplit, iam immortali iuncta est viro. Et iam si voluerit nubere communi lege coniugij, adulterium perpetrat, a tali iuncta est cilla mortis efficitur. Si hoc ita est, quid de illa dicendum est quæ occulta & furtiua turpitudine constupratur, & fingit se esse quod non est? Habitu virgo, facto nõ virgo. Bis adultera, & in actu, & in aspectu. *Tom. 1. lib. ad virginem lapsam, Cap. 5.*

V III. Obiecta contra continentiam quomodo refellat Ambrosius.

Nonnullos dixisse audiui quod perijt mundus, defecit genus hominum, coniugia labefacta sunt. Quæro quis tandem quæsiuit vxorem, qui non inuenerit? Quando fuerint bella pro virgine? Quis vmquam pro virgine sit peremptus? De coniugijs autem ista nascuntur, vt perimatur adulter vxoris, raptor prælijs appetatur. Ita reipublicæ semper damno fuerunt. Pro virgine sacra nemo damnatus est, quia castitatem non pœna cohibet, sed religio auget, fidesque conseruat. Si quis igitur putat cõsecratione virginum minui genus humanum, consideret quia vbi pauca virgines, ibi etiam pauciores homines, vbi virginitalis studia crebriora, ibi numerum quoque hominum esse maiorem. Discite quantas

Alexan-

Gravius peccant qui Christo datam fidem fallunt, quam qui alioqui adulterium committunt.

Virgo quæ factum velamen accepit immortali iuncta est viro. Et iam si voluerit nubere adulterium perpetrat.

vbi studia virginitalis crebriora sibi numerus hominum maior est.

Alexandrina, totiusque Orientis & Africana Ecclesia quotannis sacrare consueverint. Pauciores hinc homines prodeunt, quam illic virgines consecrantur. Ex ipsius igitur orbis terrarum vsu non inutilis virginitas existimatur, præsertim cum per virginem salus venerit orbem fecundatura Romanum. Quod si quis hoc prohibet, prohibeat igitur pudicas vxores degere, quia frequentius possunt parere incontinentes. Nulla peregrinanti marito fidem seruet, ne damnum faciat prolis futurae, & partus frequentioris amittat etatē. Sed difficilior fit via adoleſcētibus ad nuptias impetrandas. Quid si forte cōmodior? Quæro enim cū his aliquem habere tractatū, qui arcendæ virginitatis sententiā gerunt. Itaq; qui sunt isti, discutere debemus, utrū qui vxores habēt, an qui nō habēt. Si qui habent, timere nō debent: vxores eorū iam virgines esse nō possunt. Si qui non habent, non sibi iniuriam faciant, quod eius tantum nuptias sperauerint, quæ nuptura non esset. An fortasse patres pro filiarū coniunctione solliciti, moleste ferunt virgines consecrari? Nec hi quod vereantur habent, si sequantur consilium. Inter paucas suæ citius eligentur. Aiunt etiam plerique maturioris ætatis virgines esse velandas. Neque ego abnuo, sacerdotalis esse cautionis debere, vt non temere puella veletur. Spectet plane, spectet ætatem Sacerdos, sed fidei vel pudoris. Spectet & maturitatem verecundiæ, examinet grauitatis caniciem, morum senectam, pudicitia: annos, animos castitatis. Tum deinde si matris tuta custodia, comitum sobria sedulitas, si hæc præsto sunt, non deest virgini longæua canicies. Si hæc desunt, differatur puella moribus quam annis adoleſcentior. Non ergo ætas rejicitur florentior, sed animus examinatur. Et certe Theclam nō senectus sed virtus probauit. Et hinc quid plura contexam, cū omnis ætas habilis Deo, perfecta fit Christo? Denique non virtutem ætatis appendicem dicimus, sed virtutis etatem. Nec mirere in adoleſcentulis

An consecratione virginū adoleſcentibus difficilior fiat ad impetrandas nuptias via.

Aiunt quidam etiā maturioris tantū ætatis virgines velandas esse.

Maior ratio habēda est maturitatis morū quā ætatis.

Thecla admodū adoleſcentula virginitatē professu est.

* Psal. 8.

tulis professionem, cum legeris in paruulis passionem. Scriptum est enim: * Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem. Tom. 1. lib. 3. de *Virginitate*.

IX. *Hæreticum esse dogma negare Mariam Deiparam in virginitate ad extremum vitam spiritum perseuerasse.*

* *Beatam Mariam, virginem perseuerasse negarunt Cerinthus, Ebion, Valentinus, Theodotus Byzantius, Iovinianus, Heluidius, & in uersum oēs Heluidij discipuli, quos Heluidij noie prætermisso, Antidicomarianitas veteres dixerunt, quem admodum testantur Epiphanius hæres. 28. & 78. Hieronymus contra Heluidium, Augustinus de hæresibus ad Quoduulideum hæres. 56. 82. & Damascenus lib. de hæresibus.*

* Ioan. 2.

* Matth. 1.

* Ibidem 12.

* Galat. 4.

Eua mulier dicitur prius, quam Adâ eam cognouisset.

ET tamen cum omnes ad cultum virginitatis, sanctæ Mariæ aduocentur exemplo, fuerunt * qui negarent eam virginem perseuerasse. Hoc tantum sacrilegium silere iam dudum maluimus, sed quia causa vocauit in medium, ita ut eius prolapsionis etiam Episcopus argueretur, indemnatum non putauimus relinquendum: & maxime quia & mulierem eam legimus, sicut in Cana Galilææ ipse Dominus dicenti sibi: * Vinum non habent sili, respondit: Quid mihi & tibi est mulier? Et alibi legimus quod dixerit Matthæus de Ioseph & Maria: * Inuenta est antequam conuenirent, in utero habens de spiritu sancto. Et infra: Non cognouit eam donec peperit.

Et iterum de Ioseph: Noluit eam traducere. * Et fratres Domini videntur significare quod de Maria suscepti sint. Et Apostolus ait: * Postquam venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum factum ex muliere, factum sub lege. Quæ singula notanda nobis sunt, ut qui illa legit, sermonis huiusmodi vinculo non alligetur. Respondeamus itaque suo ordine. De mulieris nomine quid mouemur? Ad sexum retulit: non enim corruptelæ sed sexus vocabulum est. Vulgi vsus non præiudicat veritati. Denique virginitas primum hoc nomen accepit. Nam cum summisset Deus vnâ de costis Adæ, & suppleuisset carnem in locum ipsius: Aedificauit, inquit, eam in mulierem. Vtique adhuc virum non cognouerat, & iam mulier

lier vocabatur. Rationē quoque nominis huius Scri-
ptura non tacuit, dicens: Quia dixit Adam: * Os de * *Gen. 2.*
ossibus meis, & caro de carne mea. Hęc vocabitur
mulier, quoniam de viro suo sumta est. Quia sumta
est, inquit, de viro suo, non quia virum experta. Ita-
que quamdiu in paradiso fuit, mulier vocata est, &
cognita viro non erat. Vbi autem eiecta est de para-
diso, tunc legitur, * quia Adam cognouit Eam mu- * *Gen. 4.*
lierem suam, & tunc concepit & peperit filium. Pri-
mus igitur solutus est nodus. Secunda quęstio, quia
scriptum est: * Antequam conuenerent, inuenta est * *Matth. 1.*
in vtero habens. Consuetudo autem diuine Scriptu-
rę est, vt causam quę suscepta est altruat, inciden-
tem differat. Quo soluitur etiam tertia quęstio, qua
dictum est: Non cognouit eam donec peperit filiū.
Quid ergo? Postea cognouit? Minime. Denique
scriptum est: Ego sum Deus, & donec senescatis ego
sum. Numquid igitur postquā senuerūt, quia donec
dictū erat, Deus esse desinit? Item in Propheta Da-
uid legimus: * Dixit Dominus Domino meo, sede à * *Psal. 109.*
dextris meis: donec ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum. Numquid subiectis populis natio-
num, qui ante videbātur inimici, cū salutis aucto-
rem negarent, simulacris seruirent: ad dextram Pa-
tris Filius sedere desinit, aut in perpetuum non sede-
bit? Quid autem preiudicat Marię, si cęlestis con-
silio mysterium Ioseph non intellexit, & putauit vir-
ginem non esse quam pręgnantem videret? Resur-
rectionem eius Angeli ignorauerunt, quod signifi-
cant versiculi: * Tollite portas principes vestras, &
112.
eleuamini portę æternales, & introibit Rex glorię. * *Psal. 23.*
Quis est iste Rex glorię? Interrogant quasi ignorēt,
& alij respondēt: Dominus fortis & potens, Domi-
nus potens in pręlio, ipse est Rex glorię. Et repeti-
uit Propheta eosdem versiculos, & nihilominus illi
quasi ignorantes, iterum interrogauerunt. Sic enim
scriptum est: Tollite portas principes vestras, & ele-
uamini portę æternales, & introibit Rex glorię.

*An dubitatio
Ioseph quic-
quā obsit vir-
ginitati B. Ma-
rię.
Resurrectione
Christi Angeli
ignorauerunt.*

Quis est iste Rex gloriæ? Quomodo ergo homo potuit diuinum scire secretum, quod Angeli nesciebant? Et in Esaiæ libro habes: * Quis est iste qui aduenit ex Edom, rubor vestimentorum ex Bosor? Et utique minus erat hominem resurrexisse, quam virginem parturire. Enim iam Helix precibus, * Helixi orationibus, mortui resurrexerant, numquam autem ante, numquam postea virgo generauit. Hoc autem opinatus est quod traduceret eam quasi ream, antequam ab Angelo moneretur: postea autem quasi fidelis nec dubius, virginittatis eius seruauit oraculum.

Tom. 1. Cap. 5. institut. virginis.

* Matth. 1. Nec illud moueat quod ait: * Quia Ioseph accepit coniugem suam, & profectus est in Aegyptum.

Virgo desponsata coniugis nomen accepit. Cum enim initiatur coniugium, tunc coniugij nomen adsciscitur. Non enim desoratio virginittatis facit coniugium, sed pactio coniugalis. Denique cum iungitur puella, coniugium est, non cum virili admixtione cognoscitur.

Quod autem fuit desponsata coniugio, licet alibi plenius dixerimus, libare satis est causam cœlestis mysterij: vt ab his qui Mariam grauem vtero cernerent, non adulterium virginittatis, sed desponsatæ partus legitimus crederetur. Maluit enim Dominus aliquos de sua generatione, quam de matris pudore dubitare. Fratres autem gentis & generis, populi quoque consortio nuncupari docet Dominus ipse qui dicit: * Narrabo nomen tuum fratribus meis, in medio Ecclesiæ laudabo te. Paulus quoque ait: * Optabam ego ipse anathema esse pro fratribus meis. Potuerunt autem & fratres esse ex Ioseph, non ex Maria. Quod quidem si quis diligentius prosequatur, inueniet. Nos ea persequenda non putauimus, quoniam fraternalis nomen liquet pluribus esse commune. An vero Dominus Iesus eam sibi matrem eligeret, quæ virili semine aulam posset incestare cœlestem: quasi eam cui impossibile esset virginittatis pudoris seruare custodiam? Cuius exemplo ceteræ ad in-

Cur B. Maria Ioseph fuerit desponsata.

Christi qui fuerint fratres.

* Psal. 21.

* Rom. 9.

Exemplo B. Maria ad per-

ad integritatis studiū prouocantur, ipsa ab huiusmo-
 di quod per se ceteris propositum foret, munere de-
 uiaret? Et quæ esset, cui in auius quàm matri Dominus
 meritum reponeret, præmium reseruaret? Nulli enim
 vberiora quàm virginitati deputauit munera, sicut
 Scriptura nos docet. Sic enim per Esaïam Dominus
 locutus est: * Ne dicat spado, quia ego sum lignū ari-
 dum. Hæc dicit Dominus spadonibus: *Quicumque*
 custodierint præcepta mea, & elegerint quæ ego vo-
 lo, & amplectentur testamentum meum: dabo illis
 in domo mea, & in muro meo locum nominatū me-
 liorem filiorum & filiarum, nomen æternum dabo
 illis, & non deficient. Alijs promittit vt non defici-
 ant: matrem suam deficere patiebatur? Sed non de-
 ficit Maria, non deficit virginitatis magistra, nec fi-
 eri poterat, vt quæ Deum portauerat, portandū homi-
 nem arbitraretur. Nec Ioseph vir iustus in hanc
 prouisisset amentiam, vt matri Domini corporeo con-
 cubitu misceretur. Sed tamen Maria suis, non alienis
 moribus defendatur. Non defecit, vt dixi. Ipse testis
 est Filius Dei, * qui cū esset in cruce, discipulum
 matri commendabat vt filium, discipulo eam trade-
 bat vt matrem. Docuit hoc Ioānes, qui mystica magis
 ser pñt. Alij enim Euangelistæ scripserunt, quod in
 passione Domini terra cotremuit, sol refugit, per-
 secutoribus venia postulata est. Iste dilectus Domi-
 ni qui è pectore eius hauserat secreta sapientiæ, & piæ
 voluntatis arcana, ab alijs dicta præterijt, hoc dili-
 gentius profecutus est, vt maternæ pietatis perseueran-
 tiam suo iudicio comprobaret, quasi filius de ma-
 tris pudore sollicitus, ne quis eam tanto conuitio tem-
 peratæ integritatis aspergeret. Dignū quippe erat,
 vt qui latroni veniam donabat, matrē dubio pudoris
 absolueret. Dicit ergo ad matrē: Mulier, ecce fili-
 us tuus. Dicit ad discipulum: Ecce mater tua. Ipse est
 discipulus, cui mater cōmendabatur. Quomodo ma-
 rito vxorē tolleret, si Maria mixta cōiugio, aut vsu
 thori cōiugalis cognouerat? Tom. I. Cap. 6. institut. virg.

per nā integritatem incita- mur.
Virginitati maxima præmia constituta à Deo.
** Esa. 56.*

** Ioan. 19.*

- * *Exech. 44.* Hæc, inquit, (Ezechiel) * porta clausa erit, & non
Maria porta aperietur. Bona porta Maria, quæ clausa erat, & non
dicitur clausa aperiebatur. Transiit per eam Christus, sed nõ ape-
ab Ezechiele. ruit. Et vt doceamur, quia portam habet omnis ho-
 * *Psal. 23.* mo per quam Christus ingreditur, * Tollite, inquit,
 portas principis vestri, & eleuamini portæ æterna-
 les, & introibit Rex gloriæ. Quanto magis ergo por-
 ta erat in Maria, in qua sedit Christus corporaliter,
 & exiuit? Est enim & porta ventris, vnde ait Iob sanctus : *
 Intenebrescant, inquit, stellæ noctis illius, quia non conclusit portas ventris matris meæ. Est ergo & porta ventris, sed non omnis clausa semper, verum vna sola potuit manere clausa, per quam sine dispendio claustrorum genitalium, virginis partus exiuit. Ideo ait Propheta : * Porta hæc clausa erit, & non aperierur, & nemo transibit per eam, hoc est, nemo hominum : quoniam Dominus, inquit, Deus Israel transibit per eam. Eritque clausa, id est, & post transitum Domini erit clausa : & nõ aperietur à quouam. Nec aperta est, quoniam habuit semper ianuam suam, Christus qui dixit : * Ego sum ianua, quam nemo ab eo potuit auellere. Hæc porta ad orientem aspiciebat, quoniam verum lumen effudit, quæ generauit orientem, peperitque Solem iustitiæ. Audiant ergo imprudentes, clausa, inquit, hæc porta est, quæ solum recepit Deum Israel. Si igitur de eo dictum est ad Ecclesiam : * Quoniam confortauit seras portarum tuarum, suam portam confortare non potuit? Sed confortauit profecto, & seruauit intactam. Denique non est aperta : audiant igitur Prophetam dicentem : Non aperietur, eritque clausa, hoc est, non aperietur ab eo cui desponsabitur. Non licebit enim vt aperiat per quam Dominus transibit. Et post eum, inquit, erit clausa : hoc est, non aperiet eam Ioseph : quoniam dicitur ei : * Noli timere accipere Mariam coniugem tuam, quod enim ex ea nascetur de Spiritu sancto est. Porta ergo clausa virginitas est, & hortus clausus virginitas, & fons signatus virginitas.
- * *Iob 3.*
- * *Exech. 44.*
- * *Ioan. 10.*
- * *Psal. 147.*
- * *Matth. 1.*

ginitas. Tom. 1. cap. 8. institut. virginis. Vide plura pro defensione perpetue virginis sanctiss. Matris Christi Tom. 3. lib. Epist. 10. Epist. 81. Tom. item 4. lib. 5. Hexaemeron, Cap. 20. Tom. 5. lib. 2. Comment. in cap. 1. Luca.

Numquid Ambrosium ô Pelagiani & Cælestini-
ni audebit dicere Manichæum, quod eum dicebat
esse Iouinianus hæreticus, contra cuius impietatem
vir iste sanctus etiam post partum permanētem vir-
ginitatē sanctæ Mariæ defendebat? Augustinus Tom.
7. lib. 2. ad Valerium de nuptijs & concupiscentia, Cap. 5.

Iouinianus B.
Ambrosiu Ma-
nichæu appel-
lauit, quod B.
Mariâ virgine
nē perseverasse
diceret.

CAPVT SEPTIMVM De Cœlibatu Sacerdotum.

I. Clericos, præsertim Diaconos, Sacerdotes & Episcopos Ambrosij seculo cœ- libes exstitisse.

Ipsum diuum Ambrosium felicem quandam hominem se-
cundum seculum opinabar, quem sic tantæ potestates ho-
norarent, cœlibatus tantum eius mihi laboriosus videba-
tur, quid autem ille spei gereret, & aduersus ipsius excellen-
tia tentamenta quid luctaminis haberet, quid de solaminis in
aduersis, & occultum os eius, quod erat in corde eius, quàm
sapida gaudia de pane tuo ruminaret, nec coniungere noueram,
nec expertus eram, nec ille sciebat astus meos, nec foueam pe-
riculi mei. Augustinus Tom. 1. lib. 6. Confessionum, Cap. 3.

Augustino la-
boriosus vide-
tur Ambrosij
cœlibatus.

Quòd si euāgelio Domini etiam populus ipse ad
despiciētiam opum informatus atque institutus est,
quanto magis vos Leuitas oportet terrenis non te-
neri cupiditatibus, quorum Deus portio est? Nam
cùm diuideretur à Moyse possessio terrena patrum
populo, excepit Leuitas Dominus à terrenæ posses-
sionis consortio, quòd ipse illis esset funiculus hæredita-
tis meę. Vnde ait Dauid: * Dominus pars heredita-
tis meę & calicis mei, tu es qui restitues hereditatem
meam mihi. Denique sic appellatur Leuita, ipse me-

Ministros Eco-
clesiæ nō oportet
teneri cupi-
ditatibus ter-
renis.

* Plal. 15.